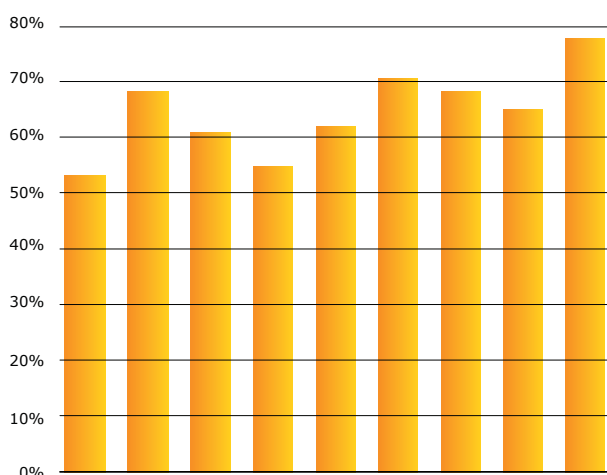

BAROMETER Q1 2018

METAAL & TECHNIEK

VAKBLAD VOOR HET MKB-METAAL

2018 START OP VOLLE KRACHT

TEVREDENHEID OVER BEDRIJFSRESULTAAT GROEIT

Productiviteit moet omhoog

Opnieuw heeft de sector een bijzonder goed kwartaal achter de rug. De orderportefeuille van de ondernemingen is goed gevuld en de bedrijfsresultaten verbeteren. Alleen is nu de vraag hoe we al die orders op tijd gereed krijgen. Het personeelstekort in onze sector begint steeds meer te knellen. Dat probleem zal op korte termijn niet verbeteren. Hoe moeten we daar mee omgaan? Allereerst als sector ervoor zorgen dat het aantrekkelijk is en blijft voor de (toekomstige) medewerkers. We vissen samen met vele andere sectoren in een vijver waarin steeds minder technisch geschoolde mensen beschikbaar zijn. En omdat het tekort niet direct zal worden opgelost, zal een deel van de oplossing gevonden moeten worden in stijging van de arbeidsproductiviteit. Die productiviteit stijgt in Nederland maar heel langzaam. Gedurende de laatste 20 jaar was dat gemiddeld slechts 1,5% per jaar. Wil Nederland een speler van belang blijven dan zal die productiviteit omhoog moeten. Als gevolg van de economische groei neemt de bedrijfsdruk toe en zal de bezettingsgraad en daarmee de productiviteit (tijdelijk) toenemen. Het is daarnaast goed te constateren dat steeds meer MKB-metaalbedrijven in de barometer aangeven te willen investeren in bewerkingsmachines. Als deze investeringen in manarme productiemiddelen wordt gestoken, leidt dit ertoe dat de kostprijs per product verder daalt. Het gevolg daarvan is dat wij ook in economisch slechtere tijden concurrerend kunnen zijn. En dat maakt ons sterker.

Waar ik mij zorgen over maak is de handelsoorlog die dreigt los te barsten tussen de Verenigde Staten en China. Misschien

denken we dat dit ons niet zal raken, maar daarin kunnen we ons wel eens vergissen. Als China hoge importheffingen legt op in de Verenigde Staten geproduceerde auto's, dan raakt dat met name de Duitse autofabrikanten: zij exporteren de meeste auto's vanuit de VS naar China. Ook Nederland heeft toeleveranciers die onderdelen vervaardigen voor deze Duitse autofabrikanten in de Verenigde Staten. Deze handelsoorlog zal ook gevolgen hebben voor de Europese machine-industrie (Europa exporteert veel machines naar deze beide landen). Ook bedrijven als ASML kunnen worden geraakt door deze handelsoorlog. En ook dat heeft weer gevolgen voor de toeleveranciers. Ik hoop dan ook van harte dat een echte handelsoorlog wordt voorkomen, want ook dit type oorlog kent alleen maar verliezers.

Bert Jaarsma,
Directeur Organisatie
Koninklijke Metaalunie

Dit katern verschijnt elk kwartaal in Metaal & Techniek en is gebaseerd op de Economische Barometer; het kwartaalonderzoek onder leden van Koninklijke Metaalunie naar de economische stand van het MKB-metaal.

2018 START OP VOLLE KRACHT

Tevredenheid over bedrijfsresultaat groeit

De Economische Barometer van Koninklijke Metaalunie laat zien dat het MKB-metaal in Nederland profiteert van de Europese economische groei. Behalve veel positieve cijfers over orderportefeuille, bedrijfsresultaat, investeringsverwachtingen en winstontwikkelingen blijkt ook uit de cijfers dat de druk op de arbeidsmarkt oploopt. Afgezet tegen het gehele personeelsbestand hebben de respondenten van de Barometer voor 5,4% van hun personeelsbestand vacatures open staan. Dit was eind 2017 4,4%. Onder de service- en onderhoudsbedrijven is de nood het hoogst: daar heeft meer dan 60% van de bedrijven tenminste een vacature uitstaan.

In de Economische Barometer worden vragen gesteld over realisatie, waardering en verwachtingen. De resultaten van deze drie deelvragen nemen de afgelopen kwartalen toe. Wat opvalt is dat de waardering van de orderportefeuille en bedrijfsresultaat, harder groeit dan de realisatie en de verwachtingen. Het aantal ondernemers dat de orderportefeuille en bedrijfsresultaat positief waardeert, ligt bijna op het niveau van 2007 en 2008. De realisatie en verwachtingen

liggen daar in het eerste kwartaal van 2018 nog ruim onder. Bij de respondenten van de Economische Barometer werken gemiddeld zestien vaste medewerkers en twee flexibele krachten.

ORDERPOSITIE BINNENLAND

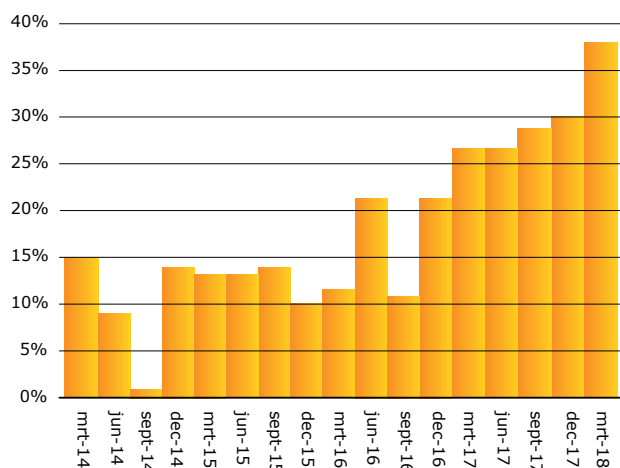
De orderpositie binnenland is bij 40% van de deelnemers aan de Economische Barometer toegenomen. Dit is weer iets meer dan in het vorige kwartaal. Bij 9% van de deelnemers is deze afge-

nomen ten opzichte van het vorige kwartaal. Onder de onderhoud- en servicebedrijven en de toeleveranciers aan de bouw zijn relatief weinig bedrijven waarvan de binnenlandse orderportefeuille in het eerste kwartaal is toegenomen.

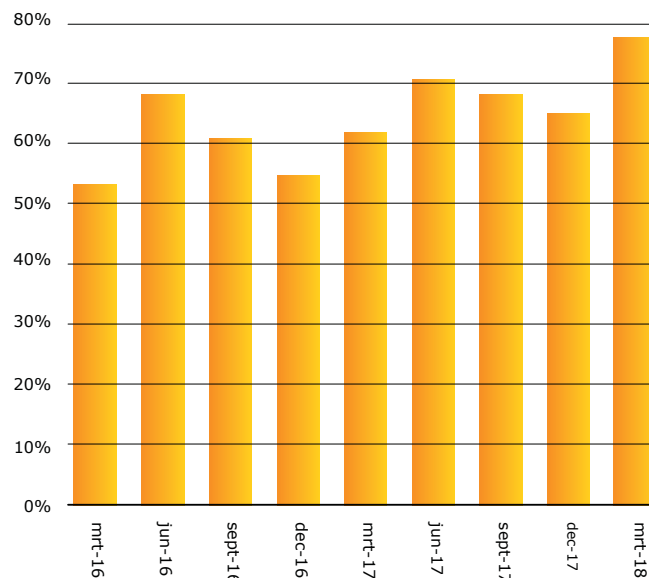
Beter nog dan de ontwikkeling van de orderportefeuille is de waardering ervan. Twee derde van de ondernemers geeft aan tevreden te zijn over de binnenlandse orderpositie. Ook voor het tweede kwartaal zijn de ondernemers positiever dan ze lange tijd geweest zijn. 40% verwacht een verdere toename terwijl 55% verwacht dat de binnenlandse orderportefeuille gelijk zal blijven. Slechts 6% van de deelnemers verwacht een afname.

Onder de oppervlaktebehandelaars zijn relatief veel bedrijven die de orderportefeuille positief waarderen en die hoge verwachtingen hebben voor het tweede kwartaal.

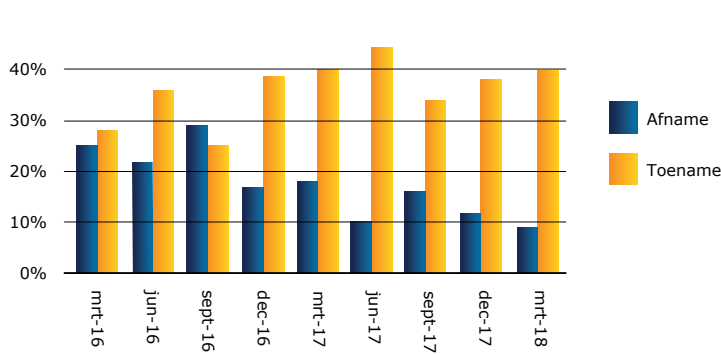
Stand van het MKB-metaal

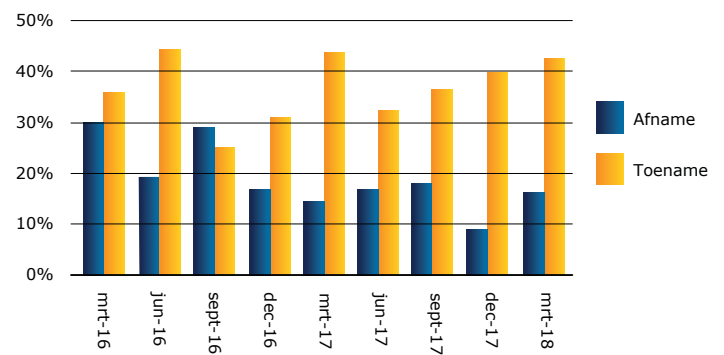
Saldo winst en verlies

Ontwikkeling orderpositie binnenland

Ontwikkeling orderpositie buitenland

Onder de respondenten is de gemiddelde totale orderportefeuille in het eerste kwartaal sterk gestegen van gemiddeld 8,9 naar 11,1 weken.

ORDERPOSITIE BUITENLAND

Van de respondenten geeft bijna de helft aan te exporteren. 10% van de respondenten exporteert tot 10% van de omzet en de overige 37% exporteert gemiddeld 40% van hun omzet. Onder de machinebouwers en metaalwarenbedrijven zitten traditiegetrouw de meeste exporteurs. De

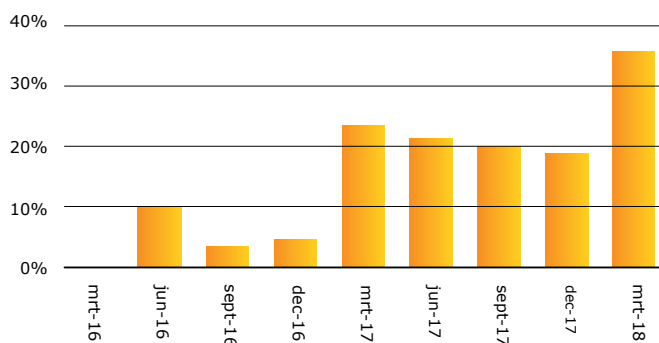
ontwikkeling van de buitenlandse orderportefeuille is de afgelopen jaren grilliger dan die van het binnenland. Voor het eerste kwartaal 2018 geeft het exporterende MKB-metaal aan een minder sterke groei van de orderportefeuille te hebben gerealiseerd dan in het vierde kwartaal van 2017. Net als in het vorige kwartaal nam bij vier op de tien exporterende bedrijven de orderpositie toe, terwijl deze bij 16% is afgenomen. De waardering van de orderportefeuille buitenland was in het vierde kwartaal van 2017 al sterk

gestegen en is in het eerste kwartaal van 2018 verder toegenomen. Meer dan de helft van de exporteurs waardeert de buitenlandse orderpositie als gunstig. De verwachtingen voor het tweede kwartaal liggen bijna op het zelfde niveau als een kwartaal geleden. Bijna 50% van de respondenten verwacht in het tweede kwartaal van 2018 een verdere groei van de buitenlandse orderpositie, terwijl 8% verwacht dat deze zal afnemen.

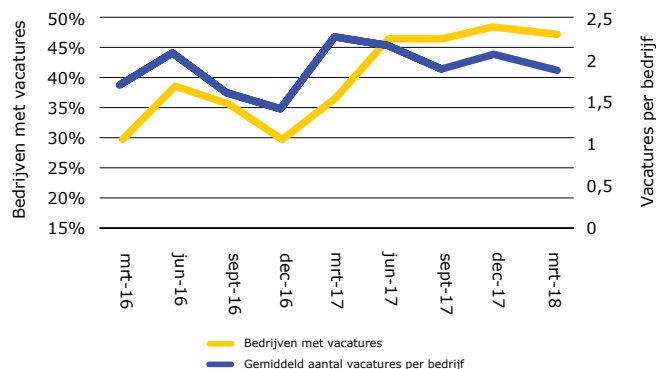

27% van de respondenten geeft aan het komende halfjaar meer te gaan investeren in machines en op dit moment heeft 47% tenminste een vacature openstaan. (Foto: Martijn van Dam)

Saldo van de bedrijven dat de verkoopprijzen heeft verhoogd

Bedrijven met vacatures en gemiddeld aantal vacatures

VERKOOPPRIJZEN

In de afgelopen tien jaar wisten niet zoveel bedrijven hun verkoopprijzen te verhogen als in het afgelopen kwartaal. Dit heeft natuurlijk te maken met de economische groei maar ook met het feit dat veel ondernemers hun prijzen aan het begin van het jaar aanpassen. Een derde van de bedrijven heeft de verkoopprijs verhoogd terwijl bij de andere twee derde de prijzen ongewijzigd zijn gebleven. Onder de onderhouds- en servicebedrijven zijn relatief de meeste bedrijven die hun prijzen wisten te verhogen terwijl dit onder de verspanende bedrijven er relatief weinig waren.

PERSONEEL

Bij de respondenten werken gemiddeld achttien medewerkers waarvan twee flexibele krachten. De sterke stijging van medewerkers in het derde kwartaal van 2017 zette zich in het vierde kwartaal niet voort. In het eerste kwartaal van 2018 is het aantal bedrijven met meer medewerkers in dienst toch weer sterk gegroeid.

Bij 31% van de bedrijven zijn er meer vaste

medewerkers in dienst terwijl er bij 7% van de bedrijven juist minder mensen werken dan een kwartaal eerder. Het aantal bedrijven waar het aantal flexibele krachten toenam, komt overeen met de voorliggende kwartalen, namelijk een kleine toename.

Net als in de voorliggende kwartalen is ook in het eerste kwartaal van 2018 nagenoeg de helft van de bedrijven op zoek naar nieuw personeel. Op dit moment heeft 47% van de deelnemers tenminste een vacature openstaan. Gemiddeld hebben deze bedrijven 2,0 vacatures openstaan. Afgezet tegen alle medewerkers hebben de respondenten voor 5,4% van hun personeelsbestand vacatures open staan (was vorig kwartaal 4,4%). Onder de onderhouds- en servicebedrijven en machinebouwers en hebben meer dan zes van de tien bedrijven tenminste een vacature openstaan. Dit zijn ook de sectoren waar men niet verwacht alle openstaande vacatures het komende halfjaar in te kunnen vullen.

BEDRIJFSRESULTAAT

Met de groei van orderportefeuille neemt ook de groei van het bedrijfsresultaat in het eerste kwartaal toe. Bij bijna de helft van de respondenten is het bedrijfsresultaat toegenomen terwijl dit bij een op de tien is afgenomen. Net als in het derde kwartaal zit ook nu de grootste groei bij de oppervlaktebehandelaars.

Was de waardering van het bedrijfsresultaat in het vierde kwartaal van 2017 minder positief dan in het derde kwartaal, in het eerste kwartaal van 2018 is dit weer toegenomen. 63% van de bedrijven zegt tevreden te zijn met het bedrijfsresultaat tegen 3% die ontevreden is. Ook het te verwachten bedrijfsresultaat voor

het tweede kwartaal van 2018 is weer hoger dan in voorgaande kwartalen. 45% van de deelnemers verwacht een toename terwijl 4% een afname verwacht (was 37% respectievelijk 7%).

Het aantal bedrijven dat winst maakt lag in het eerste kwartaal van 2018 op een hoog niveau. 82% van de bedrijven geeft aan winst te maken, 4% maakt verlies en 14% zegt break even te draaien. Onder de onderhouds- servicebedrijven zitten relatief de meeste bedrijven die winst maken.

INVESTERINGEN IN HET MACHINEPARK

De in het derde kwartaal van 2017 ingezette groei van ondernemers die denken meer te gaan investeren, zet ook in het eerste kwartaal van 2018 door. Verwachtte in het derde kwartaal per saldo 5% van de respondenten meer te zullen gaan investeren in machines, in het vierde kwartaal was dit opgelopen tot 10% en in het eerste kwartaal van 2018 is het voorzichtig toegenomen tot 11%.

Dat wil zeggen dat er meer bedrijven zijn die aangeven meer te denken te gaan investeren in hun machinepark dan er bedrijven zijn die verwachten minder te gaan investeren. 27% van de respondenten geeft aan het komende halfjaar meer te gaan investeren in machines, terwijl 16% verwacht minder te gaan investeren. Dit kwartaal lopen de machinebouwers voorop als het gaat om groei van investeringen. •

NOOT: wegens omstandigheden zijn in deze editie van de Economische Barometer de mechanisatie-bedrijven en de fabrikanten en importeurs van landbouwmachines niet meegenomen.

Het saldo van bedrijven dat de volgende periode meer en minder denkt te gaan investeren

